

3736838 NSNS/D : สาขาวิชา : พยาบาลศาสตร์ : พย.ค. (พยาบาลศาสตร์)

คำสำคัญ : การประเมินสถานการณ์ความเครียด/ การเผชิญความเครียด/ ผลลัพธ์การปรับตัว/ ผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูก/ รังสีรักษา

ผู้จัดทำ : พิชัยพันธุ์ : กระบวนการการประเมินสถานการณ์ความเครียด การเผชิญความเครียด และ ผลลัพธ์การปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกระหว่างการเข้ารับรังสีรักษา (THE PROCESS OF STRESS APPRAISAL, COPING AND ADAPTATIONAL OUTCOMES IN CERVICAL CANCER PATIENTS DURING RADIOTHERAPY) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : สมจิต หนูเจริญกุล, Ph.D. ทศนา บุญทอง, Ed.D. ไพรัช เทพมงคล, M.D. ยุพาพิน ศิริโพธิ์งาม, D.S.N. 156 หน้า ISBN 974 -662 -241-2

ปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกที่ได้รับรังสีรักษาคือ “ภาวะเครียด” อย่างไรก็ตาม ความรู้เกี่ยวกับความเครียด และการเผชิญความเครียดของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกระหว่างการเข้ารับรังสีรักษา ยังไม่มีความชัดเจนว่าในแต่ละระยะของการเข้ารับรังสีรักษา ผู้ป่วยมีความเครียด การเผชิญความเครียด และผลลัพธ์การปรับตัวเปลี่ยนแปลงอย่างไร การวิจัยครั้งนี้เป็นการติดตามเก็บข้อมูลเป็นระยะๆ ตลอดการเข้ารับรังสีรักษา เพื่อศึกษากระบวนการการประเมินสถานการณ์ความเครียด การเผชิญความเครียด และผลลัพธ์การปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูก ระหว่างการเข้ารับรังสีรักษา และศึกษาอิทธิพลของการเผชิญความเครียดต่อผลลัพธ์การปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกระหว่างการเข้ารับรังสีรักษา โดยมีทฤษฎีความเครียดของลาซารัสและฟอล์คแมนเป็นกรอบแนวคิด ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 ราย

ผลการวิจัยพบดังนี้ การประเมินสถานการณ์ความเครียด พบว่าสถานการณ์ความเครียดของผู้ป่วยกลุ่มนี้ได้แก่ โรคมะเร็ง บทบาท อาการไม่สุขสบาย การใส่แร่ คำรักษาและการเดินทาง ซึ่งแตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลา ดังนี้ ช่วงเวลาที่ 1 โรคมะเร็ง ช่วงเวลาที่ 2 การชำระคำรักษาพยาบาล และช่วงเวลาที่ 3 อาการไม่สุขสบาย โดยมีประสบการณ์ความเครียดในแต่ละระยะดังนี้ ช่วงเวลาที่ 1 ทำหาย ช่วงเวลาที่ 2 ถูกคาม และช่วงเวลาที่ 3 สูญเสีย และเมื่อทดสอบด้วยสถิติ ฟรีดแมนพบว่า ประสบการณ์ความเครียดมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .05$) ส่วนการประเมินทางเลือกพบว่า ผู้ป่วยมีทางเลือกระดับปานกลางทั้ง 3 ช่วงเวลา และเมื่อทดสอบความแตกต่างพบว่าผู้ป่วยมีทางเลือกไม่เปลี่ยนแปลง การเผชิญความเครียด พบว่าผู้ป่วยใช้วิธีการเผชิญความเครียดเรียงตามความบ่อยมากไปน้อยสม่ำเสมอในทุกช่วงเวลาดังนี้ ด้านการควบคุมสถานการณ์ ด้านการมองโลกแง่ดี ด้านการใช้จิตวิญญาณตนเอง ด้านการใช้แรงสนับสนุนทางสังคม และด้านการยอมจำนนสถานการณ์ โดยเมื่อทดสอบด้วยสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำพบว่า การเผชิญด้านการควบคุมสถานการณ์มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .05$) ผลลัพธ์การปรับตัว พบว่ามีคะแนนเรียงตามลำดับมากไปน้อย สม่ำเสมอในทุกช่วงเวลาดังนี้ ด้านสุขภาพกาย ด้านบทบาทหน้าที่และด้านขวัญกำลังใจ และคะแนนผลลัพธ์การปรับตัวทั้ง 3 ด้านลดลงเมื่อเวลาผ่านไป เมื่อทดสอบด้วยสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำพบว่า ผลลัพธ์การปรับตัวในแต่ละระยะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .05$)

ในส่วนของอิทธิพลของการเผชิญความเครียดต่อผลลัพธ์การปรับตัวพบดังนี้ 1) การเผชิญความเครียดด้านการควบคุมสถานการณ์มีอิทธิพลโดยตรงทางบวกต่อผลลัพธ์การปรับตัว 2) การเผชิญความเครียดด้านการยอมจำนนต่อสถานการณ์มีอิทธิพลโดยตรงทางลบต่อผลลัพธ์การปรับตัว และ 3) ผลลัพธ์การปรับตัว มีอิทธิพลโดยตรงทางบวกต่อการเผชิญความเครียดด้านการมองโลกแง่ดี

ผลการศึกษานี้มีข้อเสนอแนะว่าพยาบาลควรประเมินความเครียด การเผชิญความเครียด และผลลัพธ์การปรับตัวของผู้ป่วยเป็นระยะ เพื่อให้การช่วยเหลือผู้ป่วยแต่ละบุคคลได้ตรงกับความต้องการที่มีการเปลี่ยนแปลงไปแต่ละระยะของการเข้ารับรังสีรักษา และเสนอให้ใช้รูปแบบการพยาบาลเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจ โดยแนวทางดังต่อไปนี้ 1) ให้ข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงกับสถานการณ์ที่กำลังเผชิญ 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และ 3) สนับสนุนการมีโอกาสดูแลและตัดสินใจ แนวทางดังกล่าวนี้เป็นการส่งเสริมพฤติกรรมในการเผชิญความเครียดด้านการควบคุมสถานการณ์ และลดพฤติกรรมการยอมจำนนต่อสถานการณ์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ป่วยสามารถปรับตัวได้ดีที่สุดในที่สุด